

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Герцаївського районного суду Чернівецької області

13.12.2024

Чернівці, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.12.2024 групою НПМ здійснено відвідування Герцаївського районного суду Чернівецької області (далі – суд).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Сидоренко Олександр Олегович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Пітей-Маляр Аліна Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Лупу Аріна Віталіївна, представник громадської організації.

Герцаївський районний суд знаходиться за адресою: вулиця Центральна, 20, місто Герца, Чернівецький район, Чернівецька область, 60500.

Керівництво суду:

Костишин Надія Ярославівна, голова суду;

Довганюк Юрій Анатолійович, керівник апарату суду.

Під час відвідування суду відзначено, що керівництво суду забезпечило безперешкодний доступ до всіх приміщень суду.

Об'єктом відвідування є суд першої інстанції, в якому розглядаються справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності, а саме: цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку передбачених процесуальними законами.

Суд розміщений в окремій двоповерховій будівлі (фото 1).

У будівлі суду облаштовано два входи/виходи – основний (центральний), службовий (конвойний) (фото 2).

При вході розміщена кнопка виклику персоналу для маломобільних осіб. Згідно з вимогами пункту 8.4.2.3 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), на вхідних дверях до суду та сходах розміщено контрастно забарвлені попереджувальні смуги (фото 3).

Охорона приміщення суду та пропускний режим здійснюється Службою судової охорони. У відвідувачів перевіряються документи та ведеться Журнал реєстрації пропуску осіб до адміністративних будівель суду. Наявна система відеонагляду та стаціонарний металодетектор аrochenого типу (фото 4).

У суді, на першому поверсі, розміщено дві зали судових засідань: перша зала для розгляду цивільних справ, друга – для розгляду кримінальних справ.

Під час відвідування групою НПМ оглянуто залу судових засідань для розгляду кримінальних справ (фото 5).

У залі судових засідань для розгляду кримінальних справ розміщена кабіна для обвинувачених, підсудних (засуджених) із захисного скла та обладнано систему відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції (фото 6).

Вікна зали судового засідання для розгляду кримінальних справ заграбовані, що дозволяє забезпечити безпеку в суді та відповідає вимогам пункту 11 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція).

У ході відвідування групою НПМ обвинувачувани, підсудні (засуджені) у приміщенні суду не перебували.

Конвоювання підсудних (засуджених) до суду здійснює Національна поліція України.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 13.10.2023. За результатами попереднього відвідування НПМ встановлено порушення права на захист від катувань, жорстокого поводження, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання, на охорону здоров'я, медичну допомогу, на забезпечення безпеки в суді, а також порушення прав осіб з інвалідністю.

Слід зазначити, що недоліки та порушення, виявлені за результатами попереднього відвідування, не усунуті, надані рекомендації не виконані за винятком виконаних рекомендацій щодо надання доступу до питної води обвинуваченим, підсудним (засудженим), належного та вчасного технічного обслуговування вогнегасників та на охорону здоров'я, медичну допомогу.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування групою НПМ встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.1 ДБН Суди, а також пунктів 9, 10 Інструкції, згідно з якими

у приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених осіб, а також приміщення для розміщення особового складу варти. Осіб, які перебувають під вартою, тримають у стаціонарному загородженні у залі судового засідання або в спеціальному автомобілі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою. Очікування на судові засідання у стаціонарній загородженій кабіні або в спеціальному автомобілі призводить до тривалого утримання підсудних в неприпустимих умовах, що суперечить вимогам міжнародних стандартів прав людини.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України) та маломобільних груп населення.

2. Відповідно до вимог ДБН Інклюзивність) доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 5.3, 6.1.8 та 6.3 ДБН Інклюзивність приміщення суду не обладнано внутрішніми пандусами, вертикальним підйомником або ліфтом, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщеннями суду.

3. На шляхах руху в середині будівлі відсутнє нанесення контрастних та тактильних смуг, які б відчувалися за допомогою тростини або підшви взуття. Крім того, згідно з вимогами пунктів 8.4.2.3, 8.4.2.4 ДБН Інклюзивність на сходах всередині будівлі відсутні застережні тактильні смуги по ширині проходу або контрастне кольорове маркування та позначення для вільного орієнтування, пересування, всередині об'єкта (фото 7).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

4. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливорює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) ЄСПЛ констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за

клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

5. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції територію суду не обладнано боксом для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), або огороженою стоянкою для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу.

Заїзд спеціального автотранспорту конвойної служби, посадка (висадка) примусово утримуваних осіб проводиться із окремої огороженої та закритої території заднього двору Суду, що є місцем загального користування (фото 8).

6. Установлено факт порушення вимог пункту 13 Інструкції, а саме: в приміщенні суду відсутній ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених, у зв'язку з чим, обвинувачені (підсудні), засуджені конвоюються відкритими для третіх осіб коридорами, що призводить до порушення їх прав та прав оточуючих на безпеку (фото 9).

7. У порушення пунктів 6.5.1, 9.9 ДБН Суди в приміщенні суду відсутній спеціальний санітарний санвузол для обвинувачуваних, підсудних (засуджених), що негативно впливає на забезпечення безпеки у суді. В суді функціонує одна зовнішня вбиральня (фото 10).

8. У порушенні статті 32 Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє тимчасове укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Чернівецькій області:

1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Герцаївському районному суду Чернівецької області:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ;

2. Забезпечити приміщення для розміщення особового складу варти;
3. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
4. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;
5. Обладнати будівлю суду спеціальним санвузлом для підсудних;
6. Обладнати бокс для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або (при неможливості обладнання боксу) огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу;
7. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання від зони заїзду спеціального автотранспорту варти до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ;
8. Вжити заходів щодо облаштування суду найпростішим укриттям.

До звіту додаються: фотофіксація на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Олександр СИДОРЕНКО

Фотофіксація

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Φοτο 7

Φοτο 8

Φοτο 9

Φοτο 10

